

Izabela Seredocha

Elbląska Uczelnia Humanistyczno-Ekonomiczna

INNOWACYJNOŚĆ POLSKICH PRZEDSIĘBIORSTW NA TLE UNII EUROPEJSKIEJ

1. Wstęp

Procesy globalizacyjne, wstąpienie Polski do Unii Europejskiej, dynamiczne zmiany na rynku, nowości techniczne implikują rozwój przedsiębiorstw i determinują ciągle wdrażanie przez nich nowych rozwiązań. Od dynamiki tych zmian zależy konkurencyjność polskiej gospodarki i jej transformacja w gospodarkę opartą na wiedzy.

Jedną z cech gospodarki opartej na wiedzy jest wzrost znaczenia innowacyjności i zaawansowanych technologii w funkcjonowaniu podmiotów gospodarczych. Umiejętność wykorzystania wiedzy i informacji w celu tworzenia innowacji stanowi istotną determinantę sukcesu przedsiębiorstwa XXI wieku. Innowacje technologiczne i organizacyjne umożliwiają obniżanie kosztów oraz podnoszenie jakości wyrobów i usług. Decydują także o tempie i kierunkach rozwoju gospodarczego, w znacznym stopniu wyznaczają formy i strukturę międzynarodowej współpracy przedsiębiorstw. Są zatem czynnikiem determinującym międzynarodową konkurencyjność. Tempo i zakres kreowania oraz wdrażania innowacji decydują obecnie o pozycji rynkowej przedsiębiorstw [Poznańska].

2. Wiedza a innowacje

Innowacje można definiować jako produkty o znacznej wartości wiedzy. Są to nowości wdrożone w przedsiębiorstwie lub na rynku, jakościowo różne od istniejących rozwiązań. Mogą one mieć charakter materialny lub niematerialny. Ich efektem są zmiany techniczne, technologiczne, organizacyjne, ekonomiczne, społeczne w przedsiębiorstwie, kraju, Europie, na świecie [Dolińska, 2006, s. 42].

Współczesna rzeczywistość stanowi rezultat rewolucji naukowo-technicznych oraz nieustannego pomnażania wiedzy i jej akumulacji [Landem, 2000, s. 572, za: Geisler, Suchacka, Szczepański, 2003, s. 11]. Zdolność do wymiany i wykorzysta-

nia informacji oraz wiedzy przez współpracujące ze sobą w ramach organizacji sieciowej podmioty jest jednym z warunków sprawnego wdrażania innowacji w przedsiębiorstwie. Do podmiotów tych można zaliczyć m.in. [Dolińska, www.e-maentor.edu.pl...]: przedsiębiorstwa produkcyjne i usługowe, uczelnie, jednostki naukowo-badawcze, instytucje wspomagania i transferu innowacji oraz wiedzy (agencje rozwoju regionalnego, inkubatory przedsiębiorczości, regionalne centra transferu innowacji, technologii, parki naukowe, technologiczne, ośrodki szkoleniowe), władze rządowe i samorządowe oraz instytucje uczestniczące w finansowaniu innowacji.

Priorytetową rolę w tworzeniu i wykorzystaniu wiedzy odgrywają zasoby ludzkie, a dokładnie ich poziom i jakość kształcenia [Król, 2003, s. 45]. Ważna jest także umiejętność wykorzystania kreatywności i innowacyjności pracowników w kontekście przetwarzania informacji [Szaban, 2003, s. 73].

Właściwe wykorzystanie wiedzy stanowi determinantę globalnej konkurencyjności. Jak twierdzi M.E. Porter, przewagi konkurencyjnej należy upatrywać w zdolności do bycia innowacyjnym i ciągłym podnoszeniu poziomu innowacyjności [Porter, 2001, s. 9], co pociąga za sobą umiejętność wykorzystania wiedzy. Proces użytkowania wiedzy można powiązać z takimi elementami, jak [Hejduk, 2006, s. 28]:

- wykorzystanie osiągnięć nauki, techniki i technologii,
- kreowanie warunków przyspieszających rozwój przedsiębiorczości,
- wyższe tempo wyszukiwania i wdrażania innowacji poprzez współpracę z zapleczem naukowo-technicznym gospodarki,
- skracanie cyklu życia produktów,
- rozwój edukacji na potrzeby osiągnięcia wysokiego poziomu kwalifikacji przez kapitał intelektualny oraz szybkie wdrożenie kształcenia ustawicznego, umożliwiającego samokształcenie ambitnych i twórczych pracowników,
- rozwój inwestycji wspierających prace badawcze, w tym w zakresie nowych produktów, technologii, *know-how*, systemy informatyczne, systemy organizacji i zarządzania oraz dystrybucję,
- zwiększenie wartości dodanej osiąganej w przedsiębiorstwie dzięki inwestycji w zarządzanie wiedzą, kreowanie marki produktu, rozwój marketingu i dystrybucji oraz projektowanie i wdrażanie nowych rozwiązań,
- wzrost innowacyjności i produktywności, sprzyjający osiąganiu przez przedsiębiorstwo odpowiedniego poziomu konkurencyjności.

Z badań przeprowadzonych przez H. Simona wynika, iż podstawą działalności małych i średnich przedsiębiorstw niemieckich, które zdobyły czołową pozycję na rynku globalnym w sprzedaży wyspecjalizowanych produktów, była strategia innowacyjna. H. Simon nazywa te przedsiębiorstwa „nieznanymi mistrzami”. Osiągnęły one przywództwo, gdyż były pionierami w zakresie technologii lub sposobu działania na rynku [Poznańska].

Innowacyjność polskiej gospodarki jest, niestety, bardzo słaba ze względu na stosunkowo mały wkład podmiotów, w tym instytucji badawczo-rozwojowych, w tworzenie nowych produktów i technologii. Poza granicami Polski wykorzystuje się niewiele polskich patentów czy rozwiązań *know-how* [Hejduk, 2006, s. 30]. Potwierdza to diagnoza sektora gospodarki zawarta w Narodowej Strategii Spójności [Narodowe Strategiczne..., 2006] oraz raport Ministerstwa Gospodarki pt. „Przedsiębiorczość w Polsce 2006”. Wynika z niego, iż Polska ma najniższy w Unii Europejskiej wskaźnik udziału wydatków na badania i rozwój, nadal nie ma satysfakcjonującej współpracy środowisk gospodarczych z naukowymi, niewiele przedsiębiorstw wdraża nowe technologie. Niepokoić może to, że zaledwie 1% przedsiębiorstw uwzględnia w swoich strategiach innowacje¹.

Tabela 1. Skłonność do innowacji przedsiębiorstw w regionie zachodniopomorskim

Rok	Zamierza wdrożyć w ciągu roku	Zamierza wdrożyć w ciągu 3 lat	Zamierza wdrożyć w dłuższej perspektywie
2001	36%	26%	21%
2005	26%	28%	20%

Źródło: A. Lozano Platonoff, D. Miłaszewicz, S. Sysko-Romańczuk, *Innowacyjność polskich firm*, „Ekonomika i Organizacja Przedsiębiorstwa” 2006 nr 1, s. 52-53.

Badania przeprowadzone w 2005 r. przez zespół z Uniwersytetu Szczecińskiego nie tylko wskazują na spadek skłonności regionalnych podmiotów gospodarczych do innowacji, ale także zapowiadają jej obniżenie. Kiedy w 2001 r. innowacje technologiczne zamierzało wprowadzić 83% badanych podmiotów, to w 2005 r. już tylko 74% (tab. 1). W 2005 r. udział przedsiębiorstw, które nie wdrożyły żadnej innowacji technologicznej wzrósł o 3% i osiągnął poziom 25%. Były to głównie firmy małe [Lozano Platonoff, Miłaszewicz, Sysko-Romańczuk, 2006, s. 51-57]².

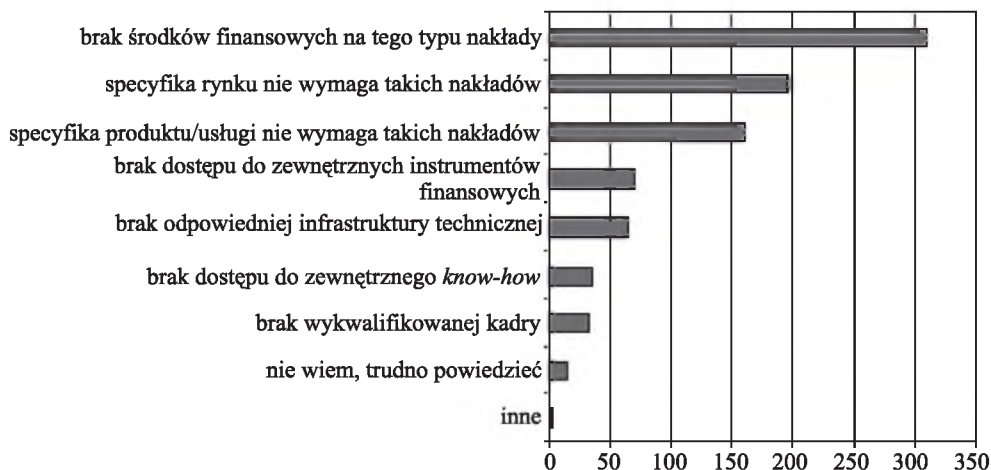
3. Bariery innowacyjności

Od początku transformacji polskiej gospodarki bariery utrudniające wprowadzanie innowacyjnych rozwiązań nie uległy zmianie i związane są przede wszystkim z kosztami, a także ze słabo rozwiniętą infrastrukturą komercjalizacji nauki i techniki, co w efekcie hamuje wykorzystanie badań w gospodarce (rys. 1).

¹ Na podstawie badań przeprowadzonych przez Polską Konfederację Pracodawców Prywatnych „Lewiatan” [Przedsiębiorczość w Polsce 2006, s. 49].

² Badania przeprowadzono na grupie 540 firm funkcjonujących w regionie zachodniopomorskim.

Powody niewprowadzania innowacji

Rys. 1. Czynniki hamujące wprowadzanie innowacji w polskich przedsiębiorstwach

Źródło: *Wyniki badań innowacyjności polskich małych i średniej wielkości przedsiębiorstw*, PARP, Warszawa, lipiec 2005, [za:] *Przedsiębiorczość w Polsce 2006*, Ministerstwo Gospodarki, <http://www.mg.gov.pl>, s. 50.

4. Struktura nakładów na innowacje

W strukturze polskich przedsiębiorstw w latach 2002-2004 dominują podmioty zatrudniające od 50 do 249 pracowników. Udział przedsiębiorstw, które w tym okre-

Tabela 2. Podmioty gospodarcze w Polsce w latach 2002-2004 i ich stosunek do innowacji

Rok	2002	2003	2004
Wyszczególnienie			
Liczba przedsiębiorstw ogółem	8448	7997	8021
Udział przedsiębiorstw sektora prywatnego	85,5%	86,4%	87,7%
Udział przedsiębiorstw o liczbie zatrudnionych			
od 50 do 249	79,5%	79,8%	80,2%
od 250 do 499	12,1%	12,0%	11,7%
powyżej 499	8,4%	8,2%	8,1%
Udział przedsiębiorstw, które prowadziły działalność inwestycyjną związaną z innowacjami	40,5%	39,3%	39%
Nakłady ponoszone na działalność innowacyjną przypadające na 1 przedsiębiorstwo (tys. zł)	4442,8 tys.	4932,2 tys.	4928,7 tys.

Źródło: GUS: Nauka i Technika w 2002, 2003, 2004, za: *Przedsiębiorczość w Polsce 2006*, Ministerstwo Gospodarki, <http://www.mg.gov.pl>, s. 51.

się prowadziły działalność innowacyjną, a więc ponosiły związane z tym nakłady finansowe, jest stosunkowo niski – w 2004 r. wyniósł 39% i nieznacznie maleje (tab. 2). Jedno przedsiębiorstwo przeznaczyło na inwestycje związane z innowacjami średnio prawie 4,929 mln zł, jest to również nieco mniej niż w 2003 r.

Najbardziej innowacyjne w latach 2002-2004 były małe przedsiębiorstwa z Małopolski i Śląska – 23% z nich wdrożyło innowacje. Najslabiej zaś wypadły firmy w Lubuskim (11%), Podlaskiem i Wielkopolskim (13%). W grupie średnich firm najbardziej innowacyjne były podmioty ze Śląska (49%) i Lubelszczyzny (46%), najslabiej w tej kategorii wypada Zachodniopomorskie (tab. 3). Ma to związek z prowadzeniem działalności badawczo-rozwojowej. Należy zauważyć, że chętniej prowadzą ją firmy średnie.

Tabela 3. Działalność innowacyjna i badawczo-rozwojowa MSP w regionach

Województwo	Firmy prowadzące działalność B+R		Firmy, które wdrożyły innowacje w latach 2002-2004	
	małe	średnie	małe	średnie
Dolnośląskie	9%	14%	16%	35%
Kujawsko-pomorskie	6%	13%	17%	36%
Lubelskie	6%	14%	19%	46%
Lubuskie	3%	10%	11%	33%
Łódzkie	2%	16%	15%	39%
Małopolskie	7%	16%	23%	43%
Mazowieckie	5%	17%	16%	44%
Opolskie	6%	14%	17%	41%
Podkarpackie	5%	15%	21%	41%
Podlaskie	4%	13%	13%	32%
Pomorskie	12%	14%	16%	39%
Śląskie	8%	16%	23%	49%
Świętokrzyskie	3%	17%	20%	44%
Warmińsko-mazurskie	3%	17%	20%	43%
Wielkopolskie	2%	9%	13%	35%
Zachodniopomorskie	3%	13%	15%	29%

Źródło: *Innowacyjność 2006. Stan innowacyjności, metody wspierania, programy badawcze*, Raport pod red. A. Żolnierskiego,
<http://www1.ukie.gov.pl/www/serce.nsf/0/3F584A28637C0DE2C12571A800323251?Open>,
s. 11.

Struktura nakładów na działalność innowacyjną również uległa pogorszeniu (tab. 4). Niepokoić może fakt, że w kategorii badania i rozwój nakłady te wprawdzie ostatnio wzrosły, ale nie osiągnęły poziomu z 2003 r. Maleją także wydatki związane z zakupem gotowej technologii w postaci dokumentacji i praw, a obok wydatków na B+R stanowią one efektywne narzędzie podnoszenia innowacyjności przedsiębiorstw. Największe nakłady polskie przedsiębiorstwa ponoszą na zakup nowych maszyn i urządzeń – w 2005 r. stanowiły one prawie 59% wszystkich środków przeznaczonych na działalność innowacyjną.

Tabela 4. Struktura nakładów na działalność innowacyjną w latach 2002-2005

Rok	B+R	Szkolenia pracowników	Marketing nowych i zmodernizowanych wyrobów	Nakłady inwestycyjne na budynki i budowlę	Nakłady na maszyny i urządzenia	Zakup technologii w postaci dokumentacji	Pozostałe nakłady
2002	9,3%	0,2%	1,5%	20%	62,8%	3,0%	3,2%
2003	11,1%	0,2%	1,4%	15,6%	63,3%	4,8%	3,6%
2004	7,5%	0,2%	2,6%	23,2%	59,8%	2,8%	3,8%
2005	9,6%	brak danych	2,0%	brak danych	58,6%	2,4%	brak

Źródło: *Przedsiębiorczość w Polsce 2006*, Ministerstwo Gospodarki, <http://www.mg.gov.pl/>, s. 51; GUS, „Rocznik Statystyczny” 2006.

Według European Innovation Scoreboard 2005 udział MSP wprowadzających innowacje wynosił w Polsce 12,5%³, w Austrii 44,7%, a w Danii 43,4% (tab. 5).

Tabela 5. Udział MSP wprowadzających innowacje

Kraj	Wskaźnik
Austria	44,7%
Dania	43,4%
Łotwa, Słowenia	14,9%
Węgry	13,2%
Polska	12,5%

Źródło: *Przedsiębiorczość w Polsce 2006*, Ministerstwo Gospodarki, http://www.mg.gov.pl, s. 52.

Działalność innowacyjną polskie przedsiębiorstwa finansują przede wszystkim z własnych środków (stanowią one 78,9% nakładów), pozostała część to m.in. kredyty, środki pozyskane z zagranicy w formie bezzwrotnych dotacji oraz środki z budżetu państwa (dane za rok 2004).

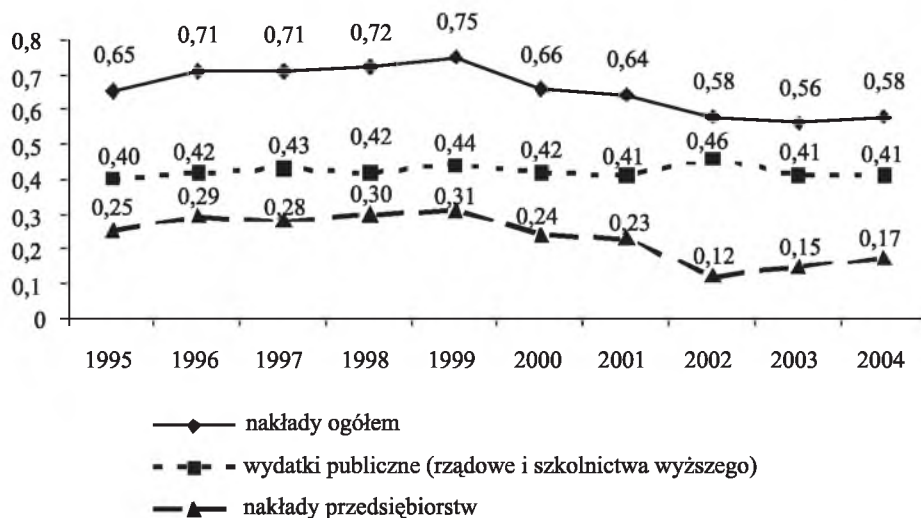
5. Nakłady na B+R

Szczególnym atrybutem innowacyjności jest możliwość zdobycia i tworzenia wiedzy [Popławski, 2006, s. 8], proces ten wymaga jednak odpowiedniego finansowania. Relatywnie niski poziom innowacyjności polskich przedsiębiorstw, a tym samym i polskiej gospodarki można zilustrować, biorąc pod uwagę m.in. wysokość nakładów brutto na B+R w relacji do PKB oraz liczbę zgłoszeń patentowych. Go-

³ Według badania statystycznego CIS-3, ze względu na brak możliwości wykorzystania danych dotyczących działalności innowacyjnej (struktura, źródła nakładów) w UE, porównywalne dane dotyczą jedynie strony ostatecznych wyników.

spodarka oparta na wiedzy zakłada ściśle powiązania między podmiotami naukowo-badawczymi a rozwojem przedsiębiorczości. Prowadzenie badań stanowi ważne źródło procesów innowacyjnych, ale jest kosztowne.

Za niepokojący należy uznać fakt, iż począwszy od 1999 r., maleje w Polsce wskaźnik relacji nakładów na B+R do PKB. Nieznaczny wzrost odnotowano w 2004 r., kiedy to wskaźnik osiągnął poziom 0,58% (rys. 2), rok później obniżył się o jedną setną (0,57%) [GUS, *Nauka i technika*, 2006]. Badania finansowane są głównie z budżetu, choć należy odnotować rosnącą tendencję nakładów poniesionych przez przedsiębiorstwa. Nadal jednak jest to udział niewielki, w 2004 r. wyniósł 0,17% w relacji do PKB. W UE oraz w USA od 50 do 70% wydatków na naukę pochodzi ze źródeł komercyjnych [Geisler, Suchacka, Szczepański, 2003, s. 117].

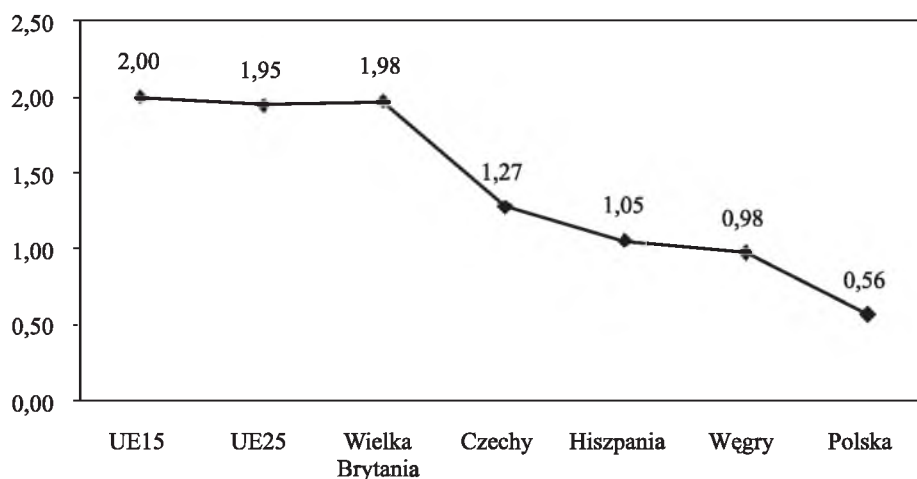

Rys. 2. Nakłady na B+R w relacji do PKB w Polsce w latach 1995-2004

Źródło: opracowanie DRG MG za: *Przedsiębiorczość w Polsce 2006*, Ministerstwo Gospodarki, <http://www.mg.gov.pl/>, s. 53.

Niekorzystnie wypada także porównanie wskaźnika nakładów na B+R z Unią Europejską. W 2003 r. w UE 15 wskaźnik ten wyniósł 2%, a w UE 25 – 1,95%. Polska wypada też słabo na tle krajów, które podobnie jak ona zostały członkami Unii w 2004 r. (rys. 3). Wyprzedzają ją m.in. Węgry i Czechy. Gospodarki tych państw, szczególnie Czech, ze względu na specyficzne uwarunkowania historyczno-polityczne mogłyby stać się dla Polski punktem odniesienia w doborze skutecznych instrumentów stymulujących innowacyjność przedsiębiorstw.

Zgodnie z danymi European Innovation Scoreboard 2005 niekorzystny jest także udział sprzedaży nowych lub zmodernizowanych wyrobów dla rynku w sprzedaży przedsiębiorstw ogółem. W analizowanym roku wyniósł on w Polsce 3,4%, dla porównania na Słowacji – 10,9%, w Portugalii – 10,8%, Finlandii –

Rys. 3. Porównanie wskaźnika nakładów na B+R w relacji do PKB (w %, dane za rok 2003)

Źródło: opracowanie na podstawie: *Przedsiębiorczość w Polsce 2006*, Ministerstwo Gospodarki, <http://www.mg.gov.pl/>, s. 53.

5,1%, a na Węgrzech – 0,8%. Natomiast udział sprzedaży nowych lub zmodernizowanych wyrobów dla przedsiębiorstw w sprzedaży przedsiębiorstw ogółem kształtował się na poziomie 9,6%, dla porównania w Danii – 25,6%, w Niemczech – 23,3%. Najniższe udziały sprzedaży odnotowano dla Węgier – 2% i Holandii – 2,5% [*Przedsiębiorczość w Polsce 2006...*, s. 52].

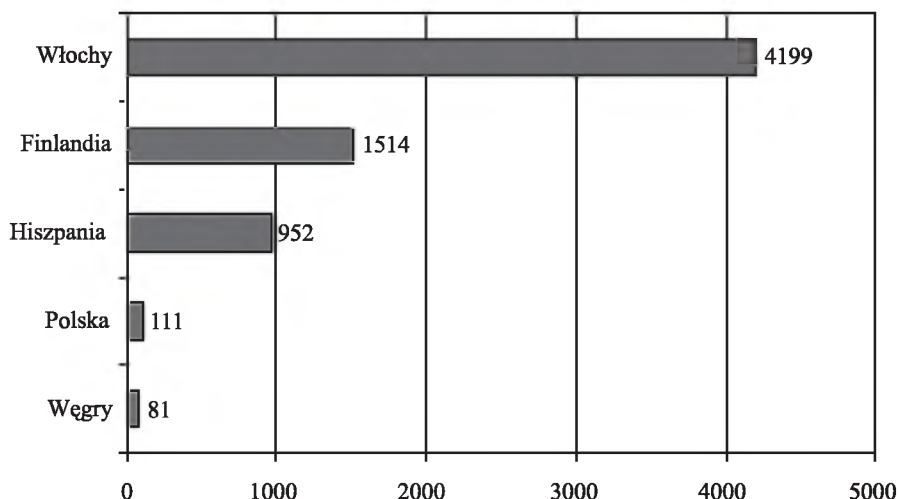
6. Wynalazki i patenty

Polska plasuje się na końcowych miejscach także pod względem liczby wynalazków zgłaszanych do ochrony patentowej oraz liczby udzielonych patentów. Według raportu rocznego Europejskiego Urzędu Patentowego za rok 2005 nasz kraj ma na swoim koncie 111 zgłoszeń patentowych do Europejskiego Urzędu Patentowego, gdy tymczasem Włochy aż 4199, Finlandia 1514 (rys. 4). Polskie wynalazki wymagają więc skutecznej promocji międzynarodowej.

Maleje także liczba wynalazków zgłaszanych do ochrony patentowej w Urzędzie Patentowym RP – prawie o 15%, za to rośnie liczba patentów, w 2005 r. opatentowano 1054 wynalazki, a więc o 35,5% więcej (tab. 6). Opatentowany został niemal co drugi zgłoszony wynalazek. Spada też liczba zgłoszonych w Polsce wynalazków zagranicznych (najwięcej zostało ich zgłoszonych w ramach Układu o Współpracy Patentowej – PTC), w 2005 r. jest mniejsza prawie o 15%, nieznacznie zmniejszyła się także liczba udzielonych w tej kategorii patentów.

Wskaźnikiem innowacyjności polskich przedsiębiorstw jest również udział eksportu wyrobów wysokiej techniki w obrotach handlu zagranicznego, utrzymu-

jący się na niskim poziomie (tab. 7). W 2004 r. wyniósł 2,3%, natomiast w UE osiągnął poziom 17,8% (dane za rok 2003). Polskie przedsiębiorstwa cztery razy więcej importują wyrobów wysokiej techniki niż eksportują. W najbliższych latach te relacje należałoby odwrócić.

Rys. 4. Liczba zgłoszeń patentowych do Europejskiego Urzędu Patentowego

Źródło: opracowanie na podstawie: *Przedsiębiorczość w Polsce 2006*, Ministerstwo Gospodarki, <http://www.mg.gov.pl/>, s. 54

Tabela 6. Patenty oraz wynalazki zagraniczne w latach 2002-2005

Rok	2002	2003	2004	2005	Dynamika 2005/2004
Wyszczególnienie					
Zgłoszone wynalazki krajowe	2313	2268	2381	2028	85,2
Udzielone patenty	834	613	778	1054	135,5
Wynalazki zagraniczne zgłoszone w Polsce:					
– bezpośrednio w Urzędzie patentowym RP	849	796	398	199	50,0
– w ramach Układu o Współpracy Patentowej (PCT)	3446	3145	4961	4366	88,0
Udzielone patenty	1437	1103	1016	989	97,3

Źródło: opracowanie na podstawie: *Przedsiębiorczość w Polsce 2006*, Ministerstwo Gospodarki, <http://www.mg.gov.pl/>, s. 54; „Rocznik Statystyczny” 2006.

Tabela 7. Udział importu i eksportu wyrobów wysokiej techniki w obrotach handlu zagranicznego

Rok	Import	Eksport
2002	10,1%	2,2%
2003	9,5%	2,6%
2004	9,2%	2,3%

Źródło: *Przedsiębiorczość w Polsce 2006*, Ministerstwo Gospodarki, <http://www.mg.gov.pl/>, s. 54.

Tabela 8. Cztery kategorie krajów UE (lub pretendujących do Unii) po uwzględnieniu wskaźnika innowacyjności

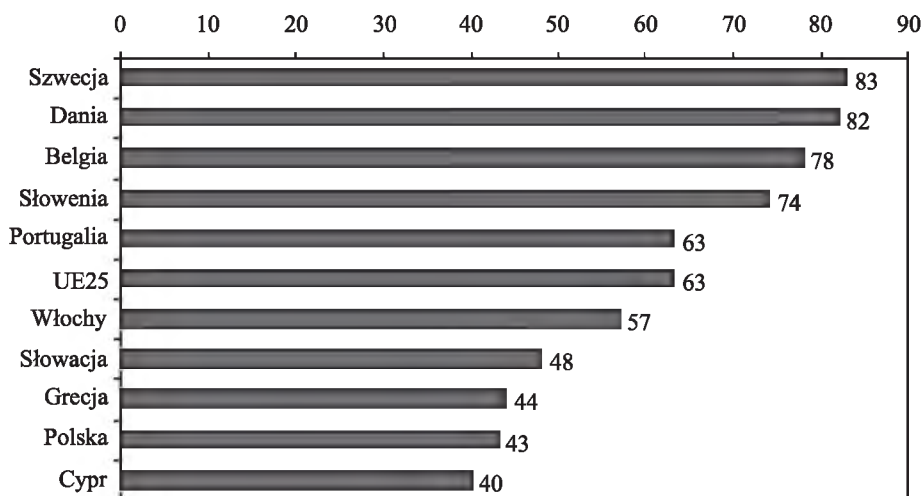
Kraje wiodące	Kraje o średnich wynikach	Kraje doganiające	Kraje „tracące grunt”
Szwajcaria, Finlandia, Szwecja, Dania, Niemcy	Francja, Luksemburg, Irlandia, Wielka Brytania, Niemcy, Belgia, Austria, Norwegia, Włochy i Islandia	Słowenia, Włochy, Portugalia, Czechy, Litwa, Łotwa, Grecja, Cypr, Malta	Polska, Estonia, Hiszpania, Bułgaria, Słowacja, Rumunia, Turcja

Źródło: *Przedsiębiorczość w Polsce 2006*, Ministerstwo Gospodarki, <http://www.mg.gov.pl/>, s. 55.

Biorąc pod uwagę wskaźnik innowacyjności SII publikowany w raporcie Komisji Europejskiej, uwzględniający 20 wskaźników dotyczących m.in. kształcenia, wydatków na B+R, patentów, innowacyjności MSP, finansowania innowacji, oraz średnią stopę wzrostu wskaźnika innowacyjności, Polska, obok Estonii, Hiszpanii, Bułgarii, Słowacji, Rumunii i Turcji, została zakwalifikowana do kategorii krajów „tracących grunt” (tab. 8). Jest to bardzo niepokojące. Polska gospodarka wymaga więc skutecznych działań eliminujących, przynajmniej w pewnym zakresie, wysokie bariery innowacyjności oraz zachęcających przedsiębiorców do podejmowania ryzyka związanego z wdrażaniem nowej myśli technicznej.

7. Technologie ICT

Przyjazne środowisko dla tworzenia innowacji w dużym stopniu uwarunkowane jest dynamiką usprawniania infrastruktury teleinformatycznej, a więc ułatwianiem przedsiębiorcom dostępu do Internetu oraz umiejętnością wykorzystania technologii ICT. W 2006 r. 89% przedsiębiorstw w Polsce miało dostęp do Internetu, ze stałych połączeń szerokopasmowych korzystało 46%. Wprawdzie jest to o 18% więcej w stosunku do 2004 r., co oddaje korzystną dynamikę w tym zakresie, ale nadal na tle krajów Unii pod tym względem Polska zajmuje odległe miejsce (rys. 5). W UE 25 wskaźnik ten wynosi 63%.

Rys. 5. Udział przedsiębiorstw z dostępem do szerokopasmowego Internetu (w %, 2005)

Źródło: Eurostat, za: *Przedsiębiorczość w Polsce 2006*, Ministerstwo Gospodarki, <http://www.mg.gov.pl/>, s. 118.

Pod względem dostępu do Internetu najbardziej zaawansowanym działem polskiej gospodarki jest sektor finansowy, z połączeń szerokopasmowych z Internetem najczęściej korzystają firmy informatyczne – 87% w 2006 r. [Szymanek]. Polska gospodarka w celu sprostania konkurencji musi nadal dynamicznie rozwijać infrastrukturę informatyczno-telekomunikacyjną. Konieczne staje się też rozwinięcie wśród pracowników (ale też i w całym społeczeństwie) umiejętności korzystania z nowych technologii. Dzięki temu można obniżyć koszty wielu operacji handlowych i usługowych [Hejduk, 2006, s. 29].

Z przeprowadzonej przez Ministerstwo Gospodarki analizy sektora MSP wynika, że w 2006 r. wprowadzenie rozwiązań innowacyjnych zadeklarowało 20% mikroprzedsiębiorstw oraz 30% małych i średnich firm. Najchętniej innowacje wprowadzają przedsiębiorstwa w aglomeracjach miejskich (30% firm, w wiejskich 20%), najczęściej robią to firmy produkcyjne (40% firm), a najrzadziej firmy przewozowe (niecałe 10%). W grupie przedsiębiorstw deklarujących wprowadzenie innowacji w 2007 r. większość stanowiły firmy, które innowacje wprowadziły już w 2006 r. [*Trendy rozwojowe...*, s. 22]. Nadal za podstawową przeszkodę utrudniającą wdrażanie innowacji przedsiębiorcy uważają brak możliwości sfinansowania nowych rozwiązań (42% wskazań) i zbyt duże ryzyko takich inwestycji (31%). Mimo to aż 85% ankietowanych przedsiębiorców uznało, iż w najbliższych latach innowacyjność będzie niezbędnym elementem poprawy konkurencyjności firmy [*Trendy rozwojowe...*, s. 22]. Polscy przedsiębiorcy mają więc świadomość rosnącej roli innowacji.

8. Podsumowanie

Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej wywołało wzrost konkurencyjności, gdyż spowodowało łatwiejszy dostęp na polski rynek produktów i usług z innych państw Europy. Przed polskimi przedsiębiorstwami pojawiły się poważne wyzwania, w tym sprostanie presji konkurencji. Podstawowym źródłem przewagi konkurencyjnej w nowych uwarunkowaniach gospodarczych stała się zdolność do bycia innowacyjnym. Poziom innowacyjności polskich przedsiębiorstw na tle Unii Europejskiej jest stosunkowo niski. Za pozytywny należy uznać fakt, iż polscy przedsiębiorcy zdają sobie sprawę ze znaczenia innowacyjności dla pozycji rynkowej ich przedsiębiorstw, oczekują jednak od państwa skutecznych instrumentów wspierających wdrażanie nowych rozwiązań.

Jak słusznie zauważa I.K. Hejduk [Hejduk, 2006, s. 30], polskie przedsiębiorstwa potrzebują opracowania narodowego systemu innowacyjnego, jak ma to już miejsce w Finlandii, Korei Południowej, Chinach, Czechach i na Węgrzech. Program ułatwiłby wykorzystanie wiedzy globalnej, transfer technologii *know-how*, nauczanie języków obcych. Konieczne jest także udostępnianie w wersji elektronicznej opracowań z dziedziny zarządzania, zwiększenie nakładów na badania i rozwój w sektorze publicznym oraz stworzenie odpowiednich mechanizmów dla zwiększenia nakładów na ten cel w sektorze prywatnym.

W Narodowej Strategii Spójności na lata 2007-2013⁴ za priorytet został uznany wzrost konkurencyjności polskiej gospodarki opartej na wiedzy poprzez m.in. podnoszenie jej innowacyjności, budowę i modernizację infrastruktury technicznej i społecznej, poprawę jakości kapitału ludzkiego, jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowę mechanizmów partnerskich. Podobne założenia dotyczące konkurencyjności polskiej gospodarki znalazły się w Strategii Zrównoważonego Rozwoju Polski do 2025. Wynikają one z głównego celu Strategii lizbońskiej, zakładającego stworzenie na terytorium Europy do 2010 r. najbardziej konkurencyjnej gospodarki.

Realizacji powyższych założeń ma służyć m.in. Program Operacyjny „Innowacyjna gospodarka 2007-2013”⁵. Celem głównym PO IG jest rozwój polskiej gospodarki oparty na innowacyjnych przedsiębiorstwach. Program zakłada kompleksowe wsparcie innowacyjnych przedsięwzięć gospodarczych, prowadzenie prac badawczo-rozwojowych, wzrost konkurencyjności polskiej nauki i zwiększenie jej roli w rozwoju gospodarczym, wzrost wykorzystania technologii informacyjnych i komunikacyjnych w gospodarce, doradztwo i szkolenia. Pomocą zostanie objęte także otoczenie biznesu, a więc parki technologiczne, centra transferu technologii czy fundusze kapitału podwyższonego ryzyka. Wielkość wsparcia finansowego dla Polski w latach 2007-2013 przeznaczonego na PO „Innowacyjna gospodarka” wy-

⁴ <http://www.wm.24.pl/download/nsro2007-2013.pdf>.

⁵ <http://www.funduszezstrukturalne.gov.pl/NSS/programy/krajowe/POIG/>.

nosi 8,3 mld euro, co stanowi 12,3% przeznaczonych dla nas środków. Właściwe wykorzystanie tych środków zwiększa szanse na wzmocnienie roli polskich przedsiębiorstw w gospodarce międzynarodowej.

Literatura

- Dolińska M., *Kapitał intelektualny a innowacje*, „Ekonomika i Organizacja Przedsiębiorstwa” 2006 nr 8.
- Dolińska M., *Wpływ kapitału intelektualnego organizacji na rozwój innowacji*, http://www.e-mentor.edu.pl/artykul_v2.php?numer=14&id=262.
- Geisler R., Suchacka M., Szczepański M.S., *Wiedza w przedsiębiorstwie. Kapitał ludzki w zarządzaniu wiedzą*, Śląskie Wydawnictwa Naukowe WSZiNS w Tychach, Tychy 2003.
- Hejduk I. K., *Główne uwarunkowania rozwoju nauk zarządzania w Polsce*, „Ekonomika i Organizacja Przedsiębiorstwa” 2006 nr 3.
- Król H., *Edukacja jako kluczowy element w budowaniu GOW*, [w:] B. Wawrzyniak (red.), *Zarządzanie wiedzą w przedsiębiorstwie*, Wydawnictwo WSPiZ im. L. Koźmińskiego, Warszawa 2003, s. 45.
- Landen D., *Bogactwo i nędza narodów*, Warszawa 2000.
- Lozano Platonoff A., Miłaszewicz D., Sysko-Romańczuk S., *Innowacyjność polskich firm*, „Ekonomika i Organizacja Przedsiębiorstwa” 2006 nr 1.
- Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013*, Narodowa Strategia Spójności, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, listopad 2006 r., <http://www.wm.24.pl/download/nsro2007-2013.pdf>.
- Popławski W., *Wiedza w innowacyjnym przedsiębiorstwie*, „Ekonomika i Organizacja Przedsiębiorstwa” 2006 nr 6.
- Porter M.E., *Porter o konkurencji*, PWE, Warszawa 2001.
- Poznańska K., *Innowacyjność jako źródło przewagi konkurencyjnej polskich przedsiębiorstw*, <http://www.centrumwiedzy.edu.pl/cw/index.php?sm=130&ca=396&al=dd1>.
- Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka 2007-2013, <http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/NSS/programy/krajowe/POIG/>.
- Przedsiębiorczość w Polsce 2006*, Ministerstwo Gospodarki, <http://www.mg.gov.pl/>.
- Szaban J., *Przedsiębiorstwo inteligentne – główny aktor w budowaniu GOW*, [w:] B. Wawrzyniak (red.), *Zarządzanie wiedzą w przedsiębiorstwie*, Wydawnictwo WSPiZ im. L. Koźmińskiego, Warszawa 2003, s. 73.
- Szymanek V., *Spółeczeństwo informacyjne: wykorzystanie technologii informacyjno-telekomunikacyjnych w 2006*, <http://www.stat.gov.pl>.
- Trendy rozwojowe sektora MSP w ocenie przedsiębiorców w drugiej połowie 2006 roku*, <http://www.mg.gov.pl/>.
- Wawrzyniak B. (red.), *Zarządzanie wiedzą w przedsiębiorstwie*, Wydawnictwo WSPiZ im. L. Koźmińskiego, Warszawa 2003.

THE INNOVATION OF THE POLISH ENTERPRISES SET IN THE EU

Summary

The ability of taking advantage of knowledge and information to create the innovation is a crucial factor in the success of any enterprise in the 21st century. The innovation of the Polish economy is unfortunately very weak because of relatively small contribution of companies, for instance, research institutions in creating new products and technologies. Moreover, not many Polish patents and know-how solutions are used abroad. Hopefully, the Polish entrepreneurs are conscious of importance of innovation for market position of their companies. But, on the other hand, they expect effective instruments from the Polish government supporting the implementation of the new solutions.